

Aan de voorzitter en leden van de Raad voor Cultuur
t.a.v. mevrouw M. van Hees
Pr Willem-Alexanderhof 20
2595 BE 's-GRAVENHAGE

uw brief van	uw kenmerk	ons kenmerk	datum
		CU 10002/2019	13 februari 2019
onderwerp			
Cultuurbeleid voor de periode 2021-2024			

Geachte mevrouw Van Hees, geachte leden,

De minister heeft u om advies gevraagd over een nieuw cultuurbeleid voor de periode 2021-2024. De rol van de verschillende overheden dient in dit advies te worden meegenomen. In dit kader willen wij als Interprovinciaal Overleg (IPO) u graag enkele zaken onder de aandacht brengen.

Huidige rol provincies in cultuurbestel

Van oudsher is de rolverdeling tussen Rijk, provincie en gemeente als het aankomt op cultuur als volgt verdeeld: het Rijk is verantwoordelijk voor het aanbod, de provincies voor spreiding en de gemeenten voor afname. In de praktijk zijn de rollen echter minder strikt gescheiden en provincies voeren elk een autonoom beleid.

Een deel van het cultuurbeleid van de provincie is vastgelegd in de Erfgoedwet, enkele ruimtelijke wetten, de Bibliotheekwet en de Archiefwet.

Naast deze wettelijke taken voeren de provincies elk een eigen cultuurbeleid. Daarbij maken ze onderling afspraken over beleidsafstemming en taken die elke provincie in ieder geval op zich neemt. In 2012 hebben de provincies een nieuw Algemeen Kader Interbestuurlijke Verhoudingen afgesloten met VNG en OCW. De kerntaak wordt in dat kader als volgt geformuleerd:

"Cultuur is een kerntaak van provincies waar dit de lokale belangen overstijgt. Provincies zijn verantwoordelijk voor bovengemeentelijke coördinatie op regionaal niveau. Provincies zetten zich in voor de diversiteit en spreiding van culturele voorzieningen in de regio en zijn verantwoordelijk voor de financiering van provinciale collecties."

Op het gebied van erfgoed is in dit bestuurlijk kader afgesproken dat de provincies zich inzetten voor het behoud en de ontwikkeling van erfgoed en het verbinden van erfgoedbeleid met ruimtelijk beleid.

Inlichtingen bij : Joost Cremers
Telefoonnummer : 0652783526
Bijlagen : geen

Met betrekking tot cultuureducatie is in het bestuurlijk kader Cultuur en Onderwijs 2013-2023 afgesproken dat het Rijk, provincies en gemeenten een gezamenlijke verantwoordelijkheid nemen voor de kennismaking met cultuur van alle kinderen en jongeren.

In 2014 hebben de provincies in Kompas 2020 de provinciale opgaven benoemd waarbij cultuur één van de kernopgaven is.

Naast bovengenoemde wettelijke taken, afspraken en opgaven voeren de provincies ieder een eigen cultuurbeleid. Zo ondersteunen verschillende provincies de podiumkunsten, de beeldende kunst of de amateurkunst. Er zijn ook provincies die zich sec richten op de wettelijke taken en de bestuurlijke afspraken. De diversiteit in het cultuurbeleid van de provincies onderling is dus groot.

Provincies en regiovorming

Momenteel zijn er veel ontwikkelingen gaande in de cultuursector en het cultuurbeleid. Mede naar aanleiding van uw verkenning over de toekomst van het cultuurbeleid hebben zich culturele regio's gevormd in het land. Regio's waarin nauwe samenwerking is gezocht met de cultuursector en de verschillende overheden. Deze regio's hebben in november 2018 profielen ingeleverd die zijn bijgevoegd bij de adviesaanvraag van de minister van OCW aan uw Raad.

De aandacht die er is ontstaan voor de culturele regio's ondersteunt IPO van harte; juist in een regionale context kan recht worden gedaan aan de kwaliteit van de infrastructuur en de waarde ervan voor de regio en maatschappij. De samenhang en verbinding binnen de regio wordt hierdoor bevorderd, evenals de samenhang met het landelijk beleid.

Bij de regiovorming zijn de verschillende provincies in meer of mindere mate betrokken. Zo is de provincie Limburg leidende partner in de Stedelijke Cultuurregio Zuid en zet de provincie zich ook in voor de zogenaamde witte vlekken. Bij de regio Zeeland is de provincie samen met de 4 grootste gemeenten gekomen tot het bidbook en het cultuurprofiel. De provincies Drenthe, Friesland en Groningen en de gemeenten Assen, Emmen, Groningen en Leeuwarden werken nauw samen in het samenwerkingsverband 'We the North'.

Er zijn echter ook regio's gevormd los van provinciale grenzen. Zo betreft de MetropoolRegio Amsterdam twee provincies en de regio Zwolle zelfs vier provincies.

De rol van de provincies in de culturele regio's is dus op verschillende manieren ingevuld. Belangrijk om te benadrukken is dat de regioprofielen aanvullend zijn op het lokale en provinciale beleid, de profielen vervangen dit beleid dus niet.

Kansen voor het cultuurbestel

Het cultuurbeleid van de provincie staat niet op zichzelf; de meerwaarde ligt in de samenhang en synergie tussen lokaal, provinciaal en landelijk beleid, evenals synergie met andere beleidsvelden zoals het sociaal domein, vrijetijdseconomie, duurzaamheid en energietransitie. Beleid van de verschillende overheden binnen en buiten de provincies en de daarbinnen gelegen regio's moet elkaar aanvullen en niet in de weg zitten. Hierover willen wij graag het gesprek voeren met het Rijk en de gemeenten.

De wettelijke taken en het Algemeen Kader zijn onverminderd van belang. De provincies houden vast aan de afspraken die er reeds zijn gemaakt. De vorming van de culturele regio's hebben echter een laag aan het bestel toegevoegd waardoor het noodzakelijk is de rol van de provincie verder te specificeren.

Juist de provincies spelen een belangrijke rol in het coördineren, ontwikkelen, verbinden en het verbreden van het culturele ecosysteem, zeker binnen de provinciale grenzen. Gemeenten maken beleid in eerste instantie voor de eigen inwoners. De provincie kan daar in samenwerking met de lokale overheden een plus op geven ten behoeve van het provinciale ecosysteem en samenwerking in de provincie stimuleren en coördineren.

Zo kan de provincie een rol spelen in het faciliteren van onderzoek en kennisuitwisseling. Een voorbeeld hiervan is het onderzoek vanuit de provincie Noord-Holland op het gebied van publieksstromen en de analyse van de culturele infrastructuur in deze provincie of het

tweejaarlijkse onderzoek van de provincie Noord-Brabant naar de culturele infrastructuur. Daarnaast speelt de provincie een belangrijke rol in het landelijke gebied. Daar waar gemeenten niet of nauwelijks beleid voeren of gemeentelijk beleid niet toereikend is kan de provincie het initiatief nemen door bijvoorbeeld projecten te ondersteunen of culturele instellingen aan elkaar te koppelen. Maar ook op het gebied van innovatie kan de provincie een belangrijke stimulerende rol spelen. Voor gemeenten is het immers al lastig genoeg om de basisstructuur op orde te houden en daarnaast hebben ze vaak geen tijd en geld om naast de basistaak ook nog samenwerking onderling aan te pakken. De provincie kan dit faciliteren, bijvoorbeeld door de financiering van een aanjager of een cultuurmakelaar. Maar ook op andere manieren spelen provincies op het gebied van onderlinge verbinding reeds een belangrijke rol.

In Limburg bijvoorbeeld ondersteunt de provincie Via Zuid. Deze organisatie werkt regio breed en discipline overstijgend aan talentontwikkeling. In Zeeland is er een samenwerkingsverband van twee lokale centra voor cultuureducatie, waardoor gemeentegrenzen worden overschreden. In Limburg wordt de filmsector aangejaagd middels provinciale subsidieregelingen die makers, festivals en talentontwikkeling faciliteren.

Noord-Holland stimuleert met een subsidieregeling gemeenten om gezamenlijk een regionale visie op te stellen op het gebied van cultuur.

Flevoland heeft het initiatief genomen om naast cultuureducatie voor het primair onderwijs ook aan het vmbo ondersteuning te bieden om meer en betere cultuureducatie in het onderwijs te verankeren.

En sinds dit jaar is Zeeland gestart met een pilot om de bereikbaarheid van musea te vergroten voor cultuureducatie. De provinciale organisatie Cultuurkwadraat heeft een budget ontvangen om dit busvervoer voor alle scholieren van het primair onderwijs in Zeeland vorm te geven.

In Drenthe is in co-creatie met makers en de provincie het theaterspektakel "Het Pauperparadijs" opgezet, waarbij gebruik is gemaakt van het landschap, het erfgoed en de Drentse identiteit. Overijssel stimuleert netwerken zoals bijvoorbeeld die van de kleine theaters (OKTO), de drie poppodia en de vier grote schouwburgen.

Maar ook samenwerking over de provinciegrens heen kan veel opleveren op het gebied van onderlinge versterking en afstemming. Een mooi voorbeeld daarvan is Route Oost, een samenwerkingsverband van de provincies Gelderland en Overijssel en de steden Apeldoorn, Arnhem, Deventer, Ede, Enschede, Hengelo, Nijmegen en Zwolle op het gebied van cultuurbeleid. Provincies geven dus op diverse manieren invulling aan de rol van verbinder, co-creator, facilitator en medefinancier. Maatwerk is hierbij een belangrijk uitgangspunt; elke provincie geeft op eigen wijze vorm aan het beleid, uitgaande van de eigen provinciale uitdagingen en infrastructuur. Het is dan ook van belang dat het landelijke beleid maatwerk eveneens als uitgangspunt hanteert.

Juist de provincie is in de positie om lokale en regionale initiatieven te verbinden en samenwerking te stimuleren. Niet alleen om schaalvergroting te bevorderen, maar ook voor inhoudelijke verdieping. Wij gaan graag met u in gesprek om de rol van de provincies in het cultuurbeleid verder toe te lichten.

Met vriendelijke groet,
INTERPROVINCIAAL OVERLEG

W.H. (Hester) Maj MBA
lid bestuurlijke adviescommissie Cultuur/portefeuillehouder Cultuur